

30. april 2015

Mange oplever færre magtanvendelser

En fjerdedel af sosu'erne i FOA oplever færre magtanvendelser på deres arbejdsplads nu end for et år siden. Det viser en undersøgelse, som FOA har foretaget om sosu'ers magtanvendelser på plejehjem og plejecentre. 451 medlemmer deltog i undersøgelsen, som forløb fra 27. marts til 2. april 2015.

Hovedkonklusionerne er:

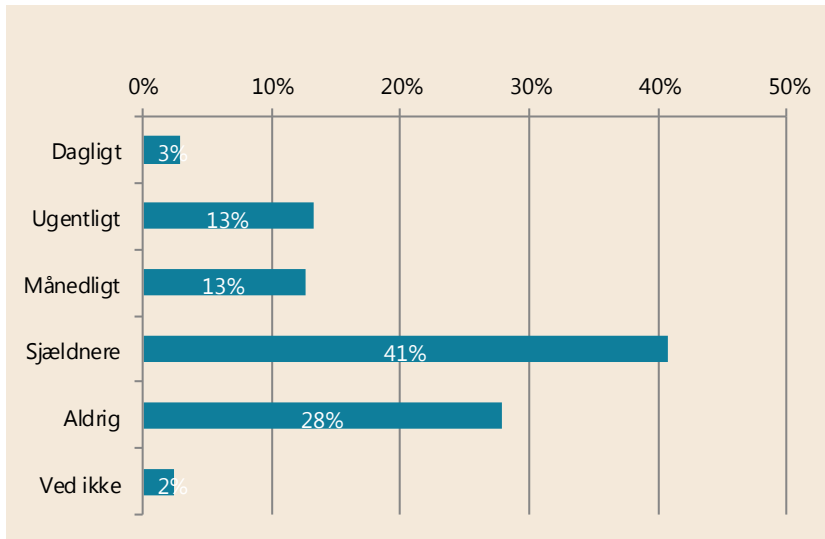
- **Få magtanvendelser:** 3 ud af 10 svarer, at de aldrig, inden for det seneste år, har foretaget magtanvendelser over for borgere på deres arbejdsplads. Derudover svarer 3 ud af 10, at de foretager magtanvendelser månedligt eller oftere.
- **Magtanvendelser i akutte situationer:** Over halvdelen af de medlemmer, der har foretaget magtanvendelser inden for det seneste år, svarer, at magtanvendelserne foregik i akutte situationer. 16 procent har foretaget magtanvendelser, der fremgik af borgerens handleplaner, og en fjerdedel svarer "Både og".
- **Færre magtanvendelser:** En fjerdedel oplever færre magtanvendelser nu end for et år siden, 15 procent oplever flere magtanvendelser, og en tredjedel svarer, at det er nogenlunde det samme. 7 procent oplever slet ikke magtanvendelser på deres arbejdsplads.
- **Socialpædagogisk forebyggelse:** Over halvdelen af de medlemmer, der oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, har gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge magtanvendelser. Omvendt har 14 procent dårlige muligheder, mens en fjerdedel hverken har gode eller dårlige muligheder for en sådan indsats.
- **God mulighed for at arbejde socialpædagogisk giver færre magtanvendelser:** De sosu'er, som har gode eller meget gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk, foretager færre magtanvendelser end dem, som har dårlige eller meget dårlige muligheder. Flere sosu'er med gode muligheder oplever også, at der sker færre magtanvendelser på deres arbejdsplads nu end for et år siden, sammenlignet med dem, som har dårlige eller meget dårlige muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge magtanvendelser.

- Handleplaner for magtanvendelse: 44 procent af de medlemmer, der oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, kender altid borgernes handleplaner for magtanvendelse. 2 ud af 10 kender ofte handleplanerne, 1 ud af 10 kender dem nogle gange, og 1 ud af 10 kender dem sjældent eller aldrig.
- Godt klædt på til håndtering af magtanvendelser: 8 ud af 10 af de medlemmer, som oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, føler sig godt klædt på til at håndtere magtanvendelser. 2 ud af 10 er helt enige, og over halvdelen er overvejende enige i udsagnet. Flere af de medlemmer, der kender borgernes handleplaner for magtanvendelse, føler sig godt klædt på til håndtering af magtanvendelse end af de medlemmer, der ikke føler sig godt klædt på.
- Mindretal anvender stofsele: 7 ud af 10 af de medlemmer, som oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, har ikke anvendt stofsele inden for de seneste 12 måneder. En fjerdedel svarer, at de har anvendt fastspænding med stofsele af beboere til kørestol eller andet hjælpemiddel inden for de seneste 12 måneder.
- Få borgere er visiteret til stofsele: 2 ud af 10 af de medlemmer, der har oplevet fastspænding med stofsele på deres arbejdsplads, arbejder for tiden ikke med borgere, som er visiteret til brug af stofsele. Halvdelen har én borger, som de yder pleje og omsorg til, som for tiden er visiteret til brug af stofsele. 16 procent yder pleje til 2 borgere, som er visiteret til brug af stofsele.
- Stofsele anvendes af hensyn til sikkerheden: 8 ud af 10 af de medlemmer, der har oplevet fastspænding med stofsele på deres arbejdsplads, har svaret, at dette er sket af hensyn til beboerens sikkerhed. 1 ud af 10 oplevet, at de eller én af deres kolleger måtte anvende stofsele, fordi de var for få på arbejde.
- Retningslinjer for magtanvendelse med stofsele: 7 ud af 10 af de medlemmer, der har oplevet fastspænding med stofsele på deres arbejdsplads, har retningslinjer for magtanvendelse med stofsele på deres arbejdsplads. 5 procent svarer, at de ikke har retningslinjer, og en fjerdedel ved det ikke.

3 ud af 10 foretager magtanvendelser månedligt eller oftere

Figur 1 Hvor ofte har du inden for det seneste år foretaget magtanvendelse over for borgere på din arbejdsplads?

Antal svar: 451

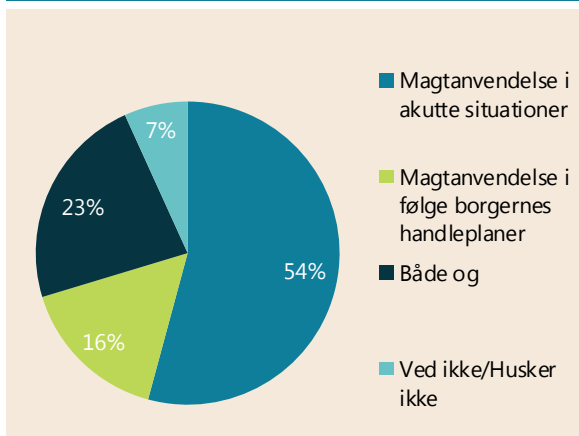
Af figur 1 fremgår det, at 3 procent af sosu'erne på plejehjem og plejecentre inden for det seneste år har foretaget magtanvendelser dagligt. 13 procent svarer "Ugentligt", og 13 procent svarer "Månedligt". 4 ud af 10 (41 %) foretager magtanvendelser sjældnere end månedligt, mens 3 ud af 10 (28 %) aldrig, inden for det seneste år, har foretaget magtanvendelse over for borgere på deres arbejdsplads.

Vi bruger mindst mulig magtanvendelse på arbejdsstedet, og det er yderst sjældent, vi kommer til at skulle anvende det. Vi arbejder kontinuerligt ud fra individuelle tilgangsvinkler til beboerne, og personalet bliver undervist og har alle kendskab til, hvad der skal sættes gang i, hvis der opstår problematikker. Der er stort kendskab til magtanvendelsespolitikken.

Daglig leder

Over halvdelen svarer, at magtanvendelser inden for det sidste år foregik i akutte situationer

Figur 2 Tænk gerne tilbage på de magtanvendelser, du har foretaget inden for det sidste år. Var det magtanvendelse i akutte situationer eller magtanvendelse, der fremgik af borgernes handleplaner?

Antal svar: 310

Spørgsmålet er ikke stillet til medlemmer der aldrig, inden for det seneste år, har foretaget magtanvendelser (jf. figur 1).

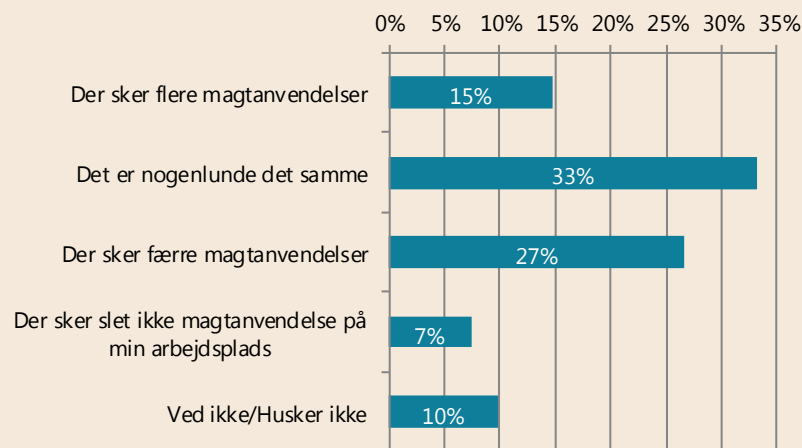
54 procent af de medlemmer, der har foretaget magtanvendelser inden for det seneste år, svarer, at de magtanvendelser, de har foretaget, var i akutte situationer. 16 procent svarer "Magtanvendelse ifølge borgerens handleplaner", og én fjerdedel svarer "Både og". Derudover har 7 procent svaret "Ved ikke/Husker ikke".

Magtanvendelse har jeg brugt i forbindelse med en dement, der slog en anden dement, og jeg måtte tage fat i beboeren og trække hende fra den anden, slaget hun brugte gik ud over nakken på den anden beboer.

Social- og sundhedsassistent

3 ud af 10 oplever færre magtanvendelser

Figur 3 Tænk på det seneste år. Oplever du, at der sker flere eller færre magtanvendelser over for borgerne på din arbejdsplads nu end for et år siden?

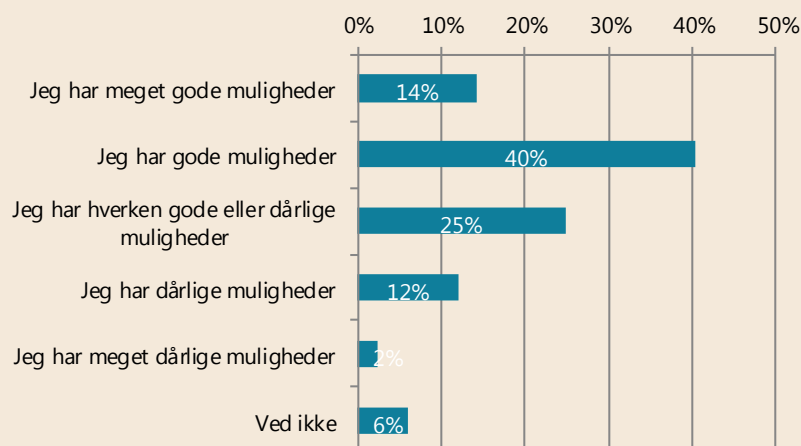
Antal svar: 410

Medlemmer, der ikke var på deres nuværende arbejdsplads for to år siden, fremgår ikke i figuren.

15 procent af sosu'erne på plejehjem og plejecentre oplever, at der sker flere magtanvendelser på deres arbejdsplads nu end for et år siden. En tredjedel (33 %) oplever, at det er nogenlunde det samme, mens en fjerdedel (27 %) oplever, at der sker færre magtanvendelser nu end for et år siden. 7 procent svarer, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads, og 10 procent svarer "Ved ikke/Husker ikke".

Over halvdelen har gode muligheder for at forebygge magtanvendelser socialpædagogisk

Figur 4 Hvor gode eller dårlige er dine muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge brug af magtanvendelser på din arbejdsplads?

Antal svar: 412

Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

Det fremgår af figur 4, at 14 procent af de medlemmer, der oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, mener, at de har meget gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge brug af magtanvendelser. 4 ud af 10 (40 %) har gode muligheder for dette. Én ud af fire (25 %) svarer, at de hverken har gode eller dårlige muligheder. 12 procent svarer, at de har dårlige muligheder, og 2 procent har meget dårlige muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge brug af magtanvendelser på deres arbejdsplads. 6 procent ved det ikke.

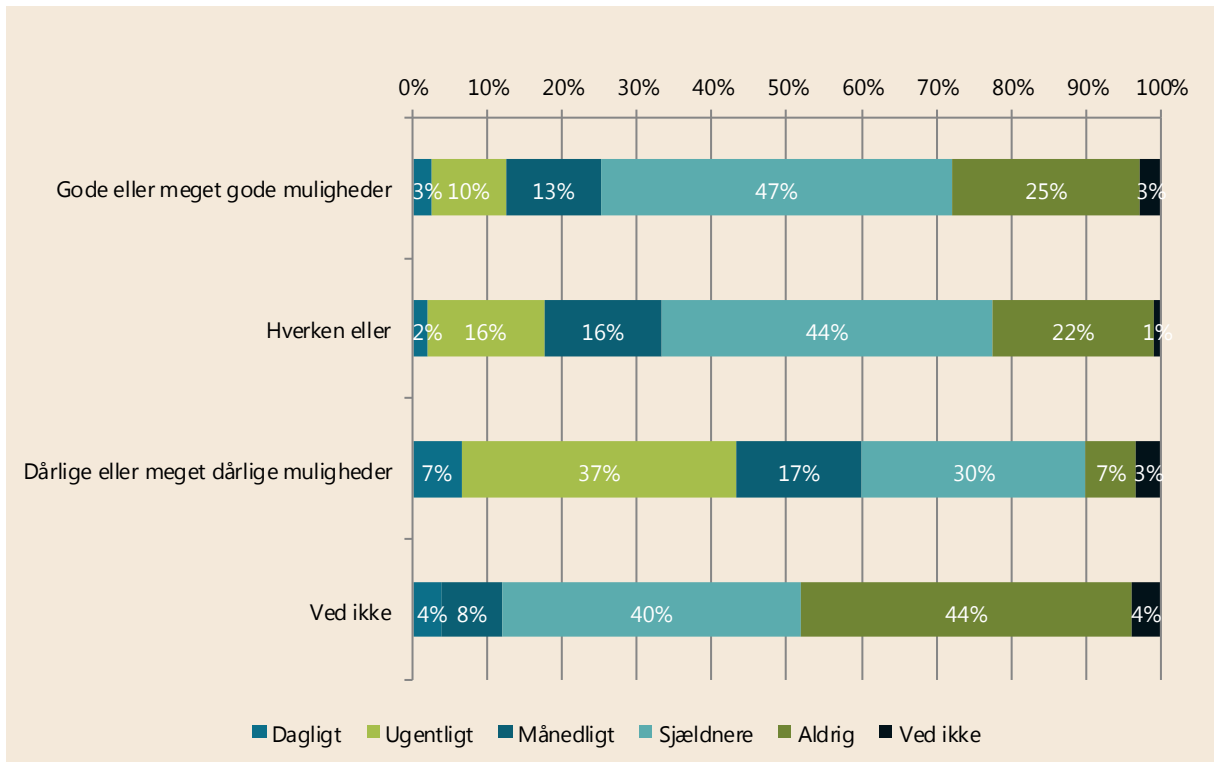
Vi undgår magtanvendelse, men det kan forekomme en gang imellem. Heldigvis har vi en leder, som er god til at give os retningslinjer og støtter os både i socialpædagogik og i brug af magtanvendelse.

Social- og sundhedsassistent

Nedenfor undersøges sammenhængen mellem mulighederne for at arbejde socialpædagogisk, og hvor ofte der foretages magtanvendelser.

Figur 5 Hvor ofte har du inden for det seneste år foretaget magtanvendelse over for borgere på din arbejdsplads?

Krydset med: *Hvor gode eller dårlige er dine muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge brug af magtanvendelser på din arbejdsplads?*

Antal svar: 412

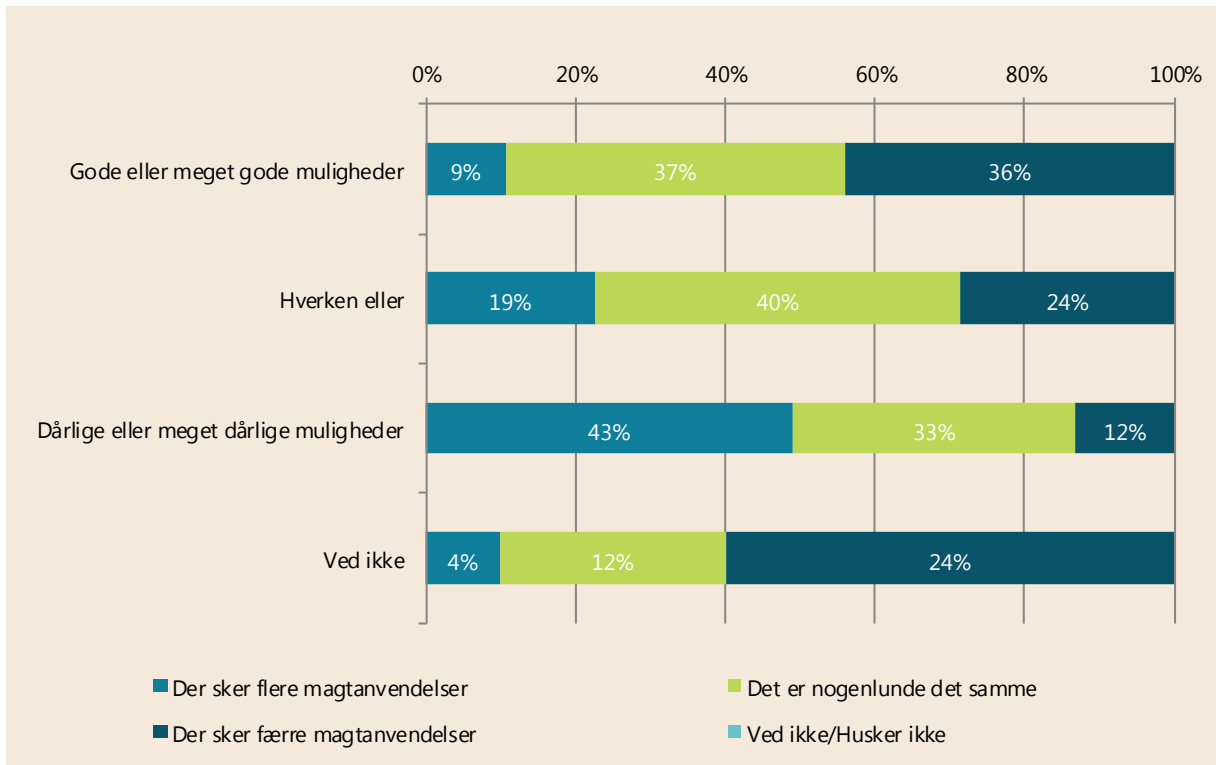
Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

Generelt foretager de sosu'ere, som har gode eller meget gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk, sjældnere magtanvendelser, end de sosu'ere, som har dårlige eller meget dårlige muligheder for at arbejde socialpædagogisk. Blandt dem, som svarer, at de har dårlige eller meget dårlige muligheder, har 4 ud af 10 (44 %) foretaget magtanvendelser ugentligt eller oftere inden for det seneste år. Det gælder for 1 ud af 10 (13 %) af dem, som har gode eller meget gode muligheder. Forskellen er statistisk sikker. Blandt de medlemmer, som har gode eller meget gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk, svarer en fjerdedel (25 %), at de aldrig, inden for det seneste år, har foretaget magtanvendelser. Til sammenligning gælder det for under 1 ud af 10 (7 %) af dem, som har dårlige eller meget dårlige muligheder. Forskellen er statistisk sikker. Øvrige forskelle i figuren er ikke statistisk sikre.

Nedenfor undersøges sammenhængen mellem muligheden for at arbejde socialpædagogisk, og hvorvidt der sker flere eller færre magtanvendelser nu end for et år siden.

Figur 6 Tænk på det seneste år. Oplever du, at der sker flere eller færre magtanvendelser over for borgerne på din arbejdsplads nu end for et år siden?

Krydset med: Hvor gode eller dårlige er dine muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge brug af magtanvendelser på din arbejdsplads?

Antal svar: 412

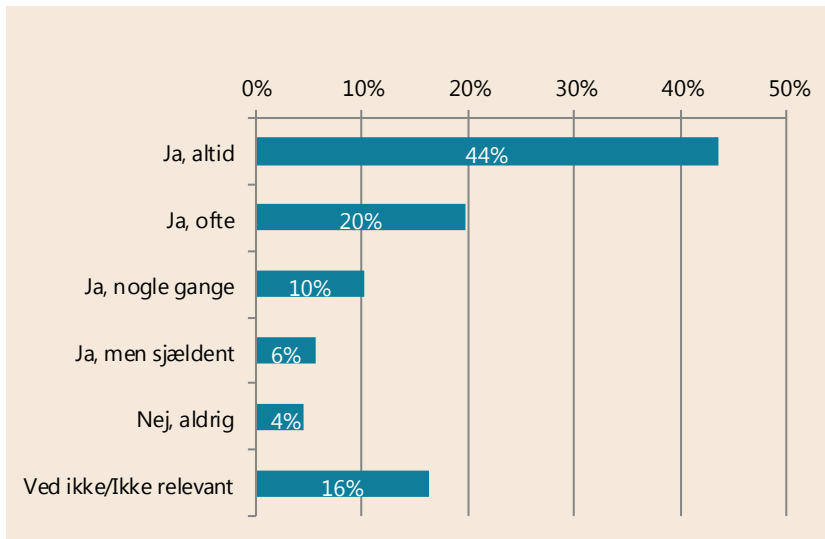
Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

Blandt de sosu'ere, som har gode eller meget gode muligheder for at arbejde socialpædagogisk, svarer 1 ud af 10 (9%), at der sker flere magtanvendelser nu end for et år siden. Det gælder for 4 ud af 10 (43%) af dem, som har dårlige eller meget dårlige muligheder for at arbejde socialpædagogisk for at forebygge magtanvendelser. Næsten 4 ud af 10 (36%) af dem, som har gode eller meget gode muligheder svarer, at der sker færre magtanvendelser. Omvendt gælder det kun 1 ud af 10 (12%) af dem med dårlige eller meget dårlige muligheder for at arbejde socialpædagogisk. De nævnte forskelle er statistisk sikre, mens øvrige forskelle i figuren ikke er.

44 procent kender altid borgernes handleplaner for magtanvendelse

Figur 7 Kender du borgernes handleplaner for magtanvendelse?

Antal svar: 409

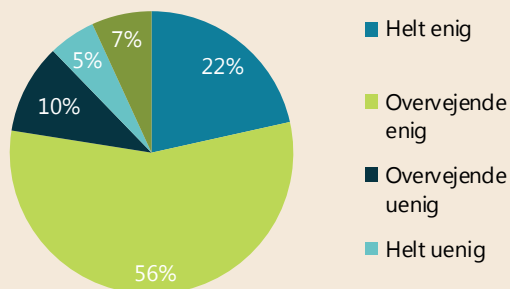
Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

44 procent af de medlemmer, der oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, kender altid borgernes handleplaner for magtanvendelse, mens 2 ud af 10 (20 %) svarer, at de ofte kender handleplanerne. 1 ud af 10 (10 %) kender dem nogle gange, og 6 procent kender dem sjældent. 4 procent har svaret, at de aldrig kender borgernes handleplaner for mangtanvendelse, mens 16 procent har svaret "Ved ikke/Ikke relevant".

8 ud af 10 føler sig godt klædt på til at håndtere magtanvendelser

Figur 8 Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:

Jeg føler mig godt klædt på til at håndtere brug af magtanvendelser i mit arbejde

Antal svar: 449

Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

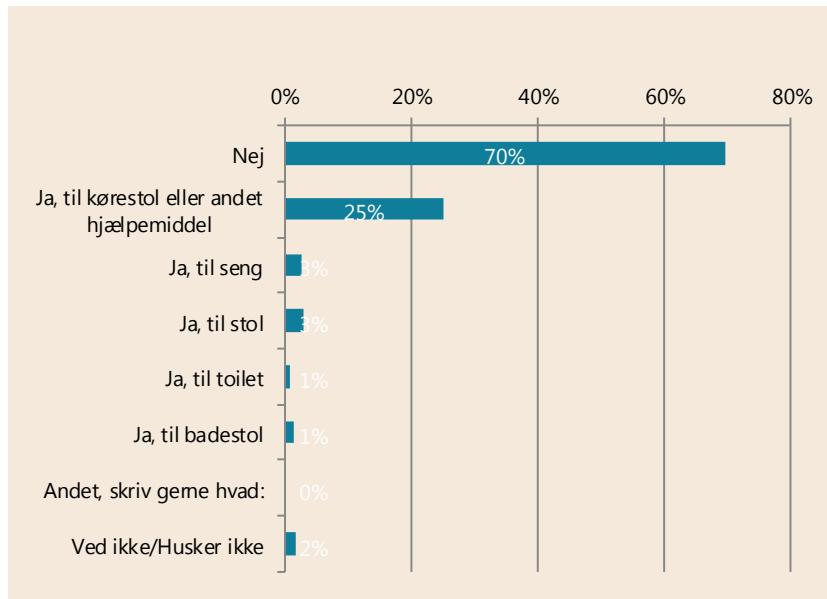
22 procent af de medlemmer, der oplever magtanvendelser på deres arbejdsplads, er helt enige i, at de føler sig godt klædt på til at håndtere brug af magtanvendelser i deres arbejde. Over halvdelen (56 %) svarer, at de er overvejende enige, mens 1 ud af 10 (10 %) er overvejende uenige, og 5 procent er helt uenige i udsagnet. 7 procent svarer "Ved ikke".

Der ses en tendens til, at flere af de medlemmer, som kender handleplanerne for magtanvendelse (jf. figur 7), er enige i, at de føler sig godt klædt på til at håndtere brug af magtanvendelser, end af de medlemmer, som ikke kender handleplanerne. 88 procent af dem, der altid eller ofte kender handleplanerne, er helt eller overvejende enige i udsagnet. Det samme gælder kun 44 procent af de medlemmer, der sjældent eller aldrig kender handleplanerne. Samtidig svarer næsten halvdelen (49 %) af de medlemmer, der sjældent eller aldrig kender handleplanerne, at de ikke føler sig godt klædt på til at håndtere brug af magtanvendelser i deres arbejde. Omvendt gælder det kun 8 procent af dem, der altid eller ofte kender handleplanerne for magtanvendelse. Forskellene er statistisk sikre (figur ikke vist).

7 ud af 10 har ikke anvendt stofsele inden for de seneste 12 måneder

Figur 9 Er der inden for de seneste 12 måneder anvendt fastspænding med stofsele af beboere på din arbejdsplads?

Medlemmerne har kunnet sætte flere krydser

Antal svar: 412

Medlemmer, der har svaret, at der slet ikke sker magtanvendelser på deres arbejdsplads (jf. figur 3), har ikke fået spørgsmålet.

7 ud af 10 (70 %) af dem, der har svaret, at der sker magtanvendelser på deres arbejdsplads, har ikke anvendt fastspænding med stofsele af beboere på deres arbejdsplads inden for de seneste 12 måneder. En fjerdedel (25 %) svarer, at der er anvendt fastspænding til kørestol eller andet hjælpemiddel inden for de seneste 12 måneder. Mellem 3 og 1 procent svarer, at der er anvendt fastspænding med stofsele til seng, stol, toilet eller badestol.

Beboeren gled hele tiden ud af sin kørestol, men ville have lov at køre rundt i huset. Så derfor blev han spændt fast, så han ikke kunne falde ud.

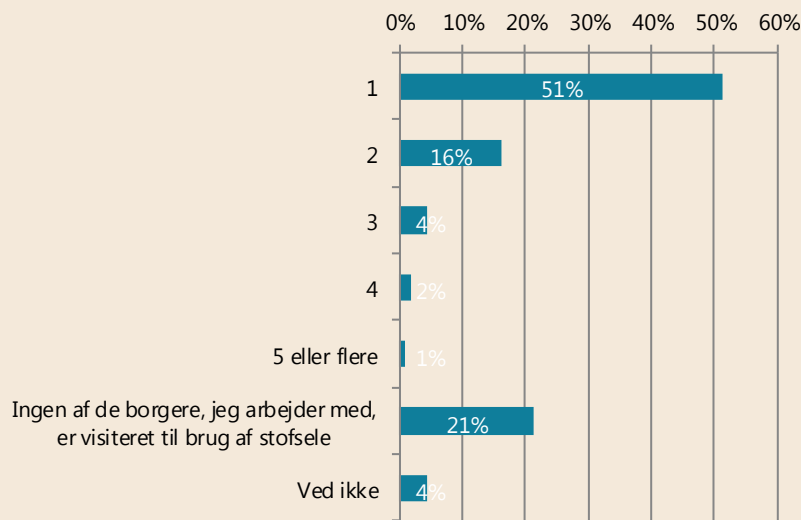
Social- og sundhedsassistent

Borgeren faldt ud af sengen 18 gange på en måned, og de sidste 2 gange med store hovedskader. Der blev anvendt stofsele i cirka 3 måneder. Herefter var borgeren tryk ved sengen og sover nu hver nat uden sele.

Social- og sundhedsassistent

2 ud af 10 arbejder ikke med nogen borgere, som er visiteret til brug af stofsele

Figur 10 Hvor mange af de borgere, som du yder pleje og bistand til på din arbejdsplads, er for tiden visiteret til brug af stofsele?

Antal svar: 117

Medlemmer, der har svaret, at der ikke er anvendt fastspænding med stofsele af beboere på deres arbejdsplads (jf. figur 9), har ikke fået spørgsmålet.

Halvdelen (51 %) af de medlemmer, som inden for de seneste 12 måneder har oplevet, at beboere på deres arbejdsplads blev fastspændt med stofsele, har én borger, som de yder pleje og bistand til, som for tiden er visiteret til brug af stofsele. 16 procent svarer, at to borgere, som de yder pleje og bistand til, er visiteret til stofsele, og 7 procent svarer, at tre eller flere af deres borgere for tiden er visiteret til brug af stofsele.

2 ud af 10 (21 %) svarer, at ingen af de borgere, de arbejder med for tiden, er visiteret til brug af stofsele, og 4 procent ved det ikke.

Har kun oplevet, at en beboer blev fastspændt til sin kørestol, for at hindre beboeren i at falde ud af stolen. Altså af sikkerhedsmæssige hensyn og med beboerens accept til at gøre det.

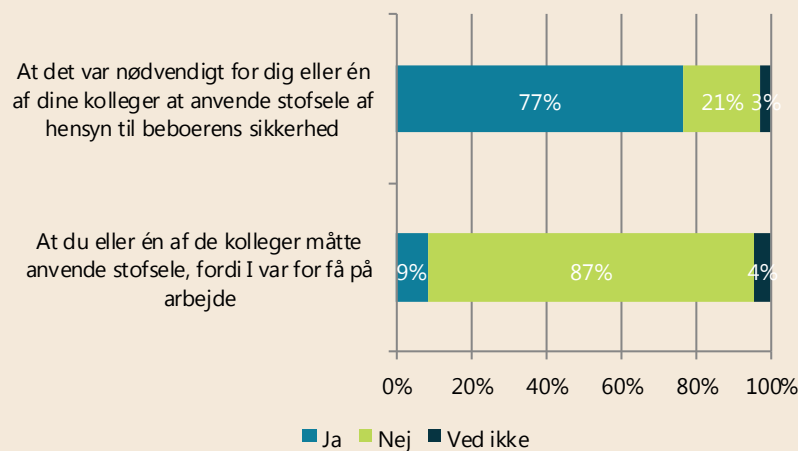
Social- og sundhedsassistent

Synes personligt, der er for meget "skrivi" i forhold til brug af stofsele. Ser det ikke som magtanvendelse, men som rettidig omhu og for at forhindre borgeren i at komme til skade. Det samme gælder i forhold til brug af sengehest.

Social- og sundhedshjælper

8 ud af 10 har oplevet anvendelse af stofsele af hensyn til beboerens sikkerhed

Figur 11 Har du oplevet følgende inden for de seneste 12 måneder, mens du var på arbejde?

Antal svar: 117

Medlemmer, der har svaret, at der ikke er anvendt fastspænding med stofsele af beboere på deres arbejdsplads (jf. figur 9), har ikke fået spørgsmålet.

Næsten 8 ud af 10 (77 %) af de medlemmer, der inden for de seneste 12 måneder har oplevet, at beboere på deres arbejdsplads blev fastspændt med stofsele, har inden for de seneste 12 måneder oplevet, at det var nødvendigt for dem eller én af deres kolleger at anvende stofsele af hensyn til beboerens sikkerhed. 2 ud af 10 (21 %) har ikke oplevet det.

1 ud af 10 (9 %) har inden for de seneste 12 måneder oplevet, at de eller én af deres kolleger måtte anvende stofsele, fordi de var for få på arbejde. 9 ud af 10 (87 %) har ikke oplevet det.

Deltagerne fik i undersøgelsen følgende åbne spørgsmål: *"Beskriv gerne en situation, hvor du eller en kollega anvendte stofsele, fordi i var for få på arbejde, eller hvor det var nødvendigt at anvende stofsele af hensyn til beboerens sikkerhed"*. Her har 37 medlemmer beskrevet, hvordan og hvorfor de anvender stofsele. Generelt fremgår det, at det ikke er fordi, de er for få på arbejde, men af hensyn til borgernes sikkerhed. 23 af de 37 medlemmer beskriver, at stofselen anvendes for at øge kørestolsbrugeres sikkerhed. Yderligere 8 kommentarer beskriver også, at stofselen anvendes for at undgå, at borgere falder og for at øge deres sikkerhed.

Det er ikke fordi, vi er for få på arbejde, at vi bruger stofsele.

Social-og sundhedshjælper

Jeg ser ikke brug af stofsele som en magtanvendelse, hvis den bruges som sikkerhed for både beboeren. Der er lovgivning om sikkerhedssele i biler, og det samme burde gælde ved kørestols-brug udendørs. Det ville være rigtig godt og trygt, at flere havde en stofsele i sin kørestol, når de skal med ud og køre i/på fortove og lignende. Det ville være en stor tryghed/sikkerhed for både beboeren og den ansatte med de ofte meget ujævne fortove samt op- og nedkørsler ved passage af fortove. Dette skulle betragtes som sikkerhed i "trafikken", på samme måde som sikkerhedssele er pålagt i biler.

Social- og sundhedsassistent

Vi har en borger, som uanset vi er ved siden af eller ej sidder i hoftesele, da hun har stor risiko for at falde ud af kørestolen. Beboeren er meget hurtig og pludselig, så det kan ske, selv om vi er lige ved siden af.

Daglig leder

Samtidig skriver et andet medlem også:

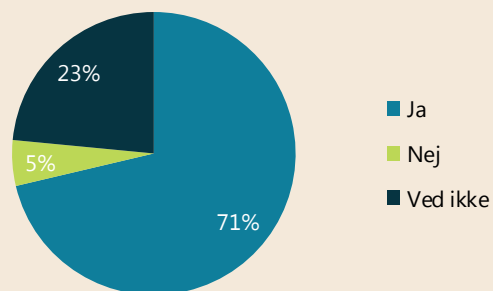
Hvis der var personale nok, ville vi vælge at være omkring beboeren, så vi kan forsøge at snakke hende fra at rejse sig. Men de ser som regel kun ryggen af os, med et eller andet "vigtigt" papir i hånden. Når der er to på arbejde til 20 plejkrævende beboere, er det umuligt at være alle steder! Vi ser også flere og flere trædemåtter, så vi kan høre, når de rejser sig fra sengen eller går ud af lejligheden. Det er også et resultat af for få personaler.

Social- og sundhedsassistent

Medlemmet beskriver altså her, at fastspænding med stofsele sker, fordi vedkommende oplever, at der ikke er personale nok til at give beboerne den nødvendigt opmærksomhed.

7 ud af 10 har retningslinjer for magtanvendelse med stofsele på deres arbejdsplads

Figur 12 Er der på din arbejdsplads en instruks/retningslinjer for magtanvendelse med stofsele?

Antal svar: 115

Medlemmer, der har svaret, at der ikke er anvendt fastspænding med stofsele af beboere på deres arbejdsplads (jf. figur 9), har ikke fået spørgsmålet.

7 ud af 10 (71 %) af de medlemmer, der inden for de seneste 12 måneder har oplevet, at beboere på deres arbejdsplads blev fastspændt med stofsele, svarer, at der på deres arbejdsplads er retningslinjer for magtanvendelser med stofsele. 5 procent har ikke retningslinjer, og en fjerdedel (23 %) ved det ikke.

Stofsele bliver og skal kun bruges, når borgeren kan gøre skade på sig selv eller andre. Der skal altid være opsyn med borgeren, når borgeren bruger stofsele.

Social- og sundhedsassistent

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden fra d. 27. marts til 2. april 2015.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet via en spørgeskemaundersøgelse, hvortil deltagerne blev inviteret per mail. Der blev udsendt én påmindelse i indsamlingsperioden.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen var erhvervsaktive medlemmer af FOAs medlemspanel, som er social- og sundhedshjælpere, social- og sundhedassistenter, plejehjemsassistenter, sygehjælpere, beskæftigelsesvejledere eller hjemmehjælpere, og som er ansat på plejehjem/plejecenter eller aktivitetscenter.

Antal besvarelser og svarprocent

Spørgsmålene, som beskrives i dette notat, er besvaret af 451 medlemmer. I alt blev 973 medlemmer inviteret til undersøgelsen. 19 e-mailadresser var uvirksomme, og det reelle antal inviterede er derfor 954. 509 svarede helt eller delvist på spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 53. 488 svarede helt, og 21 svarede delvist på spørgsmålene.

Vægtning af data

Der er ikke anvendt nogen vægtning.